

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

PIRKANMAA

Pirkanmaan kuntien ilmastotyön tilanne- kuva

Osa 2: Akaa, Hämeenkyrö, Ikaalinen, Juupajoki, Kihniö, Mänttä-Vilppula, Parkano, Punkalaidun, Pälkäne, Ruovesi, Sastamala, Urjala, Valkeakoski, Virrat

Pirkanmaan aluekoordinaatio
Kohti hiilineutraaleja kuntia ja maakuntia -hanke (CANEMURE)
Maaliskuu 2020

LIFE17 IPC/FI/000002 LIFE-IP CANEMURE-FINLAND Projekti on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta. Sisältö edustaa ainoastaan CANEMURE-projektin näkemyksiä ja EASME / Komissio ei ole vastuussa projektin sisältämän informaation mahdollisesta käytöstä.

hiilineutraalisuomi.fi @hiilineutraali www.facebook.com/resurssiviisaus

hiilineutraalisuomi.fi

CANEMURE

Sisällys

1. Johdanto.....	1
2. Ilmastotavoitteiden kytkeytyminen kuntastrategiaan.....	2
3. Ilmastotyön jalkauttaminen kunnassa ja eri yksiköiden kytkentä ilmastotavoitteiden toteuttamiseen	5
4. Kunnan ilmastotyön esteet, haasteet ja edistävät tekijät	6
5. Toiveet maakunnan toimijoille ja maakunnalliselle yhteistyölle ilmastotyössä	11
6. Esimerkkejä ilmastoviisaista ratkaisuista.....	14
7. Yhteenveto	17
LIITE 1 Työkaluja ilmastoviisaan kunnan tueksi	18

LIFE17 IPC/FI/000002 LIFE-IP CANEMURE-FINLAND Projekti on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta. Sisältö edustaa ainoastaan CANEMURE-projektin näkemyksiä ja EASME / Komissio ei ole vastuussa projektin sisältämän informaation mahdollisesta käytöstä.

1. Johdanto

Tämän raportin tarkoituksena on luoda kuva Pirkanmaan maakunnan kuntien ilmastotyön tilanteesta sekä kartoittaa, millaisia haasteita kunnat ilmastotyössä kohtaavat. Raportissa pyritään myös löytämään kuntia, jotka kohtaavat ilmastotyössä samankaltaisia haasteita ja jotka näin ollen voisivat hyötyä yhteistyöstä.

Raportti perustuu haastatteluihin kuntavierailuilla, jotka toteutettiin syksyn 2019 kuluessa Kohti hiilineutraaleja kuntia ja maakuntia -hankkeessa (CANEMURE). Hankkeessa edistetään alueellista ilmastotyötä seitsemässä maakunnassa vuoteen 2024 saakka. Tavoitteena on katalysoida alueelle konkreettista ilmastomuutosta hillitsevää toimintaa, synnyttää uusia tutkimus- ja kehittämishankkeita ja aloitteita sekä kannustaa paikallisia yrityksiä, kuntia ja kansalaisia luomaan uusia päästöjä vähentäviä toimintatapoja, jotka samalla lisäävät hyvinvointia. Tarkoituksena on myös lisätä tietoisuutta sekä vaikuttaa alueen päätöksentekoon. Pirkanmaan alueellisen yhteistyöverkoston toiminnan rahoittavat Pirkanmaan liitto, Pirkanmaan ELY-keskus ja Euroopan unionin LIFE IP -ohjelma.

Kuntatapaamisten tarkoituksena oli kerätä tietoa kunnassa tehdyistä ilmastotoimista sekä kartoittaa kunnan tilannetta ilmastotyön suhteen. Haastatteluihin osallistui kustakin kunnasta 1–5 viranhaltijaa pääasiassa teknisen toimen ja ympäristönsuojelun sektoreilta. Osaan tapaamisista osallistui myös edustajia kuntien johdosta, taloushallinnosta ja kuntaomisteisista energia-yhtiöistä. Tapaamiskierroksen ja haastattelut toteuttivat CANEMURE-hankkeen ja Circwaste-kiertotaloushankkeen projektipäällikkö Liisa Hyttinen/Annu Piesanen ja Hannele Tiitto sekä CANEMURE-hankkeen korkeakouluharjoittelija Aada Vihanta Pirkanmaan liitosta.

Raportissa käydään läpi seuraavat kuntakierroksella kysytyt kysymykset:

- ▼ Miten hiilineutraaliustavoite tai ilmastotyö kytkeytyy kuntastrategiaan?
- ▼ Onko ilmastotyötä jalkautettai oletteko miettineet, miten eri yksiköt kytetään tavoitteiden toteuttamiseen?
- ▼ Mitä mahdollisia esteitä, haasteita tai eteenpäin ajavia tekijöitä kunnassanne on ilmastotyön suhteen?
- ▼ Millaista tukea toivotte maakunnan toimijoilta tai maakunnalliselta yhteistyöltä?

Lisäksi raporttiin on koottu hyviä esimerkkejä kuntien tekemästä ilmastotyöstä. Lopussa on tunnistettu Pirkanmaan kuntia yhdistäviä teemoja mahdollisen kuntien yhteisen ilmastotyön edistämiseksi.

Raportti on toinen osa kokonaisuudesta, jossa kartoitettiin Pirkanmaan kuntien ilmastotyön tilannetta. Ensimmäinen osa valmistui syksyllä 2019 osana Tampereen kaupunkiseudun Hiilineutraali Tampereenseutu 2030 -tiekartan valmistelua. [”Hiilineutraali Tampereenseutu 2030 – Tiekarttaselvitys”](#) sisältää Kangasalan, Lempäälän, Nokian, Oriveden, Pirkkalan, Tampereen, Vesilahden ja Ylöjärven ilmastotyön katsaukset.

Tässä osassa käsitellään Akaan, Hämeenkyrön, Ikaalisten, Juupajoen, Kihniön, Mänttä-Vilpulan, Parkanon, Punkalaitumen, Pälkäneen, Ruoveden, Sastamalan, Urjalan, Valkeakosken ja Virtain ilmastotyön syksyllä 2019 vallinnutta tilannetta.

Raportin ovat laatineet Aada Vihanta ja Annu Piesanen. Työhön ovat osallistuneet suunnittelupäällikkö Marko Mäkinen ja johtaja Päivi Myllykangas Pirkanmaan liitosta.

LIFE17 IPC/FI/000002 LIFE-IP CANEMURE-FINLAND Projekti on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta. Sisältö edustaa ainoastaan CANEMURE-projektin näkemyksiä ja EASME / Komissio ei ole vastuussa projektin sisältämän informaation mahdollisesta käytöstä.

2. Ilmastotavoitteiden kytkeytyminen kuntastrategiaan

Strategiaosiossa käydään läpi kuntien kuntastrategiat. Haastattelujen lisäksi lähteenä on käytetty kuntien kuntastrategioita. On hyvä huomata, että vaikka useiden kuntien kohdalla hiilineutraaliustavoite tai ilmastotyö eivät näy strategiassa, kunnissa on jo tehty toimenpiteitä, jotka tukevat ilmastotyötä. Näitä toimenpiteitä käydään raportissa läpi myöhemmin. Kunkin kunnan osalta mainitaan mahdollinen kuuluminen ilmastomuutoksen hillinnän kuntaverkostoon Hinkuun, sitoutuminen kuntien energiatehokkuussopimukseen 2017–2025 sekä Benviroc Oy:n kasvihuonekaasupäästöraportin piiriin kuulumisen.

Akaa

- ▼ Hinku-kunta
- ▼ KETS-sopimus

Akaan kaupungin strategiassa ”*Viksu Akaa – Akaan strategia 2018-2025*” hiilineutraaliustavoite tai ilmastotyö eivät varsinaisesti vielä näy. Kuitenkin ilmastotyöhön liitettävissä olevia toimenpiteitä Akaassa on tehty, mutta niitä ei välttämättä ole mietitty ilmastonäkökulmasta vaan esimerkiksi energiansäästönäkökulmasta. Nämä ovat kuitenkin läheisesti yhteydessä toisiinsa. Haastattelussa arvioitiin ilmastotyön puuttumisen strategiasta johtuvan siitä, että käsitteet ovat vielä suhteellisen uusia eivätkä ne olleet pinnalla vielä silloin, kun strategiaa tehtiin. Lisäksi Akaa liittyi Hinku-kunnaksi kesällä 2019, joten päätös on vielä tuore. Ilmastotyö on vasta käynnistymässä kunnassa, ja Hinku-työryhmä on muotoutumisvaiheessa. Kaupunkistrategiassa kuitenkin mainitaan kestävä kehitys, joka voidaan suoraan liittää ilmastotyöhön.

Akaa tekee ilmastotyötä yhteistyössä Valkeakosken, Urjalan ja Pälkäneen kanssa.

Hämeenkyrö

- ▼ Hinku-kunta
- ▼ KETS-sopimus
- ▼ CO2-raportti

Hämeenkyrön kuntastrategiassa ”*Menestyvä Hämeenkyrö 2030*” hiilineutraaliustavoite ja ilmastotyö ovat vahvasti esillä. Hämeenkyröä kuvaillaan Pirkanmaan vihreäksi helmeeksi, jossa puhdas ilma, vesi, luonto ja ruoka ovat tärkeitä elementtejä. Kuntastrategiassa nostetaan esille myös vihreät arvot sekä lähiruoan merkitys. Hämeenkyrö sanoo strategiassaan tavoittelevansa kestävästä kasvua biotalouden ja kiertotalouden avulla. Samoin strategiassa nostetaan esille myös yritysten ja asukkaiden kannustaminen kestäväan kehitykseen ja uusien energiamuotojen käyttöön. Strategiassa sanotaan Hämeenkyrön tähtäävän liikenteen päästöjen vähentämiseen joukkoliikennettä, kevyttä liikennettä sekä vähäpäästöisiä energiamuotoja edistämällä. Lisäksi strategiassa todetaan kunnan pyrkivän kaikessa toiminnassaan kustannustehokkaaseen sekä resurssiviisaaseen toimintaan. Kuntastrategian pohjalta ilmastotavoitteet menevät suoraan myös talousarvioon.

Hämeenkyrö liittyi Hinku-verkostoon ensimmäisenä pirkanmaalaisena kuntana vuonna 2017. Hämeenkyrön kunnan nettisivuilla on oma ilmasto-osio, jossa käydään läpi kunnan ilmastotoimia ja Hinku-verkostoon liittyviä asioita. Hämeenkyrössä toimii myös aktiivinen Hinku-työryhmä, joka vastaa ilmastotyöhön liittyvistä asioista.

Haastattelussa todettiin Hämeenkyrössä olevan vahva pohja ilmastotyölle. Töitä on tehty jo paljon ja työ jatkuu päästövähennystavoitteen (-80 %) mukaisesti.

Ikaalinen

▼ CO2-raportti

Ikaalisten kaupungin strategiassa ilmastotyö tai hiilineutraaliustavoite eivät näy eikä ilmastotyölle ole tehty suunnitelmaa. Ikaalinen on kuitenkin tilannut CO2-raportin kartoittaakseen päästötilannettaan.

Juupajoki

Juupajoen kuntastrategiassa ”Elämää yhteisöstä – kasvua yrityksistä – Juupajoen kuntastrategia 2025” hiilineutraaliustavoite ei juurikaan näy.

Kihniö

Kihniön kuntastrategiassa hiilineutraaliustavoite tai ilmastotyö eivät ole suoraan näkyvissä. Strategiassa kuitenkin korostetaan luontoarvoja sekä luonnon ja ympäristön merkitystä asukkaille. Lisäksi mainitaan joukkoliikenteen kehittäminen.

Mänttä-Vilppula

▼ KETS-sopimus

Mänttä-Vilppulan kaupunkistrategiaan ei ole suoraan kytketty hiilineutraaliustavoitetta tai ilmastotyötä. Strategiassa nostetaan kuitenkin esille luontoarvot sekä luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen ja lisääminen, mitkä ovat yhteydessä ilmastotyöhön. Lisäksi todetaan kaupungin tavoittelevan taloudellisesti ja ekologisesti kestäväää toimintaa. Muita ilmastotyöhön liittyviä asioita strategiassa ovat viherrakentamiseen panostaminen sekä julkisen liikenteen kehittäminen.

Parkano

▼ Hinku-kunta

Parkanon kaupungin strategiassa ilmastotyö tai hiilineutraaliustavoite ei ole näkyvissä. Tämä johtuu siitä, että Parkano liittyi Hinku-kunnaksi keväällä 2019 ja strategia on päätöstä vanhempi. Hiilineutraaliustavoitetta ja ilmastotyötä on siis alettu miettimään Parkanossa vasta strategian tekemisen jälkeen. Strategia on vuodelle 2021, joten uuden strategian päivittämisen yhteydessä asiaa voidaan miettiä uudelleen. Parkanolla on olemassa oma Hinku-suunnitelmasa, jossa ilmastotyötä on mietitty enemmän.

Punkalaidun

▼ CO2-raportti

Ilmastotyö ja hiilineutraaliustavoite eivät ole näkyvissä Punkalaitumen kuntastrategiassa. Ilmastotyöhön liittyvä teema on luontoarvojen vaaliminen.

Pälkäne

▼ Hinku-kunta

Pälkäneen kuntastrategiassa ilmastotyö ja hiilineutraaliustavoite eivät ole suoraan näkyvissä. Nykyisessä strategiassa ilmastotyöhön liittyvä teema on luontoarvojen korostaminen. Pälkäneen kunta kuitenkin on uusimassa strategiaansa. Työ on vielä niin alkuvaiheessa, että tulevan strategian sisällöstä ei ole tietoa.

Ruovesi

Ruoveden kuntastrategiassa ei suoraan näy ilmastotyö tai hiilineutraaliustavoite. Ilmastotyöhön kytkeytyy tavoite ”*monikäyttöinen toimintaympäristö*”, jossa luonnon merkitystä hyvinvoinnille ja kunnan elinvoimaisuudelle korostetaan.

Sastamala

- ▼ KETS-sopimus
- ▼ CO2-raportti

Ilmastotyö ja hiilineutraaliustavoite eivät ole suoraan näkyvissä Sastamalan kaupunkistrategiassa. Luonnon tärkeys mainitaan strategiassa sekä kaupungin kehittäminen taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla. Myös joukkoliikenteen kehittäminen mainitaan strategiassa useampaan kertaan.

Urjala

- ▼ Hinku-kunta

Urjalan kuntastrategiassa ilmastotyö ja hiilineutraaliustavoite eivät ole näkyvissä. Strategia on tehty vuonna 2016, jolloin kyseiset käsitteet eivät olleet vielä pinnalla. Strategian päivitys on kuitenkin alkamassa ja uuteen strategiaan on mahdollisesti tulossa jotakin näihin teemoihin liittyvää. Ilmastotyöhön liittyviä teemoja nykyisessä strategiassa ovat kuntakeskuksen tiivistäminen sekä joukkoliikenneyhteyksien kehittäminen.

Valkeakoski

- ▼ Hinku-kunta
- ▼ KETS-sopimus

Valkeakosken kaupunkistrategiassa ei suoraan mainita hiilineutraaliutta tai ilmastotyötä. Myös Valkeakoski mainitsi syyksi lähinnä termien tuoreuden. Valkeakoski on Hinku-kunta. Nykyisessä strategiassa on kuitenkin suoraan mainittu ympäristökysymykset ja ekologisuus. Lisäksi todetaan kaupungin kehittyvän kestäväällä tavalla. Muita ilmastotyöhön liittyviä teemoja ovat joukkoliikenneyhteyksien ja matkaketjujen parantaminen sekä keskustan tiivistäminen.

Virrat

Virtain kaupunkistrategiassa ei ole suoraa mainintaa ilmastotyöstä tai hiilineutraaliustavoitteesta. Strategiassa korostetaan luonnon tärkeyttä kaupungissa sekä mainitaan BioVirrat-hanke, joka pyrkii alueen elinvoimaisuuden parantamiseen edistämällä lähipalvelujen, lähienergian sekä lähiruoan käyttöä.

3. Ilmastotyön jalkauttaminen kunnassa ja eri yksiköiden kytkentä ilmastotavoitteiden toteuttamiseen

Tässä osiossa käydään läpi vain ne kunnat, jotka kertoivat ilmastotyön jalkauttamisesta kunnassa tai olivat miettineet sitä.

Akaa

Varsinaisesti kunnassa ei ole vielä mietitty tavoitteiden jalkauttamista läpi koko kuntaorganisaation, mutta mainitsemisen arvoista on neljän kunnan yhteistyö, jonka voimin ilmastotyötä on tarkoitus lähteä tekemään. Etelä-Pirkanmaan kunnat Akaa, Valkeakoski, Urjala ja Pälkäne aikovat tehdä ilmastotyötä yhdessä. Haastattelussa todettiin, että tarkoituksena on myös saada aikaan pientä positiivista kilvoittelua kuntien välillä. Tämä voisi auttaa kuntia todella tekemään ilmastotyötä konkreettisella tasolla.

Hämeenkyrö

Kunnassa ilmastotyö on vahvasti kytkeytynyt koko kuntaorganisaatioon. Ilmastotavoitteiden pohjalta jokainen yksikkö miettii omia toimenpiteitään ja mitä kukin yksikkö voisi tehdä tavoitteen eteen. Hinku-työryhmä toimii aktiivisesti ja siihen kutsutaan myös muita osallistujia kuin pelkät työryhmän jäsenet, jotta ilmastotyö saadaan aktiivisesti jalkautettua muuallekin kuin pelkälle Hinku-työryhmälle.

Parkano

Parkano on vasta aloittanut Hinku-työnsä, mutta haastattelussa todettiin, että oman henkilöstön sitouttamista pidettiin Hinku-päätöstä tehdessä todella tärkeänä seikkana ja siihen tullaan kiinnittämään huomiota jatkossa. Lisäksi ilmastotyötä jalkautetaan erityisesti lapsille ja nuorille ympäristökasvatuksen kautta, mikä puolestaan heijastuu lasten ja nuorten perheisiin. Ympäristökasvatus nähdään Parkanossa tärkeänä keinona vaikuttaa kuntalaisiin. Ilmastotyön alkuvaiheessa Parkano näkee tärkeänä erityisesti keskustelun aloittamisen niin kuntalaisten ja yritysten kanssa kuin kuntaorganisaation sisälläkin. Konkreettisten esimerkkien tuominen ja niistä puhuminen on tärkeää.

Pälkäne

Pälkäne on hiljattain liittynyt Hinku-kunnaksi ja ilmastotyön jalkauttaminen kuntaan on vielä mietinnässä. Haastattelussa pohdittiin, että on todennäköistä toteuttaa jonkinlainen ilmasto-ohjelma. Keskustelussa nähtiin tärkeänä, että mahdollinen ilmasto-ohjelma ei koskisi pelkästään kuntaorganisaatiota, vaan se ulottuisi myös kuntalaisiin ja alueella oleviin yrityksiin. Kunnalla itsellään on mahdollisuus vaikuttaa vain pieneen osaan kunnan päästöistä, joten kuntalaiset ja yritykset on senkin takia erittäin tärkeää saada mukaan ilmastotyöhön.

Valkeakoski

Valkeakosken Hinku-työ käynnistyy kunnalla syksyn 2019 aikana. Haastattelun hetkellä ilmastotyön jalkauttamista kuntaan ei oltu vielä paljon mietitty. Tarkoituksena on kuitenkin yhdistää Hinku-työ kaupungin jo olemassa olevaan energiatehokkuustyöryhmään. Energiatehokkuustyöryhmä nähdään ilmastotyölle sopivaksi, koska se on jo tähän mennessä tehnyt ilmastotyöhön liittyviä asioita ja työryhmään kuuluu henkilöitä kaikilta hallinnon aloilta. Näin ollen myös ilmastotyön jalkauttaminen kuntaan tapahtuisi jokaisella sektorilla. Työryhmän on tarkoitus pohtia erilaisia ilmasto- ja energiatehokkuustoimenpiteitä sekä niiden vaikutuksia.

4. Kunnan ilmastotyön esteet, haasteet ja edistävät tekijät

Tässä kappaleessa käydään läpi kaikki kunnat. Lisäksi käydään läpi kaikkien kuntien suurimmat päästölähteet, jotta muodostuisi kokonaiskuva Pirkanmaan kunnista. Tämä myös auttaa hahmottamaan, mitkä kunnat ovat keskenään samantyyllisiä. Päästöjakaumatiedot ovat raportista Pirkanmaan kasviuonekaasupäästöjen analysointi ja havainnollistaminen – kuntien päästöjakauma (Marko Nurminen, Avoin yhtiö Tietotakomo / Pirkanmaan ELY-keskus 2018), joka kattaa kuntien käyttöperusteiset kasviuonekaasupäästöt vuosilta 2007 ja 2010–2016.

Akaa

- ▼ Akaan suurimmat päästöt ovat liikenne, sähkönkulutus ja lämmitys. Erityisesti kotitalouksien ja maatalouden rooli päästöissä on suuri. Rakennusten öljylämmityksestä luopumisesta on päästövähennyspotentiaalia. Pirkanmaan kokonaispäästöistä Akaan osuus on 3 %.

Haastattelussa pohdittiin paljon erityisesti ilmastotyöhön liittyviä haasteita ja mahdollisuuksia. Haasteena nähtiin se, että työtä toteuttavilla ihmisillä ei ole tietoa toimenpiteiden vaikuttavuuksista. Se vaikeuttaa työtä suuresti, sillä saadakseen jonkin asian läpi kunnassa, täytyisi olla tietoa asian vaikuttavuudesta ja mielellään konkreettisia numeroita siitä, minkälainen päästövaikutus jollakin tietyllä toimenpiteellä on. Konkreettisuuden puutteen vuoksi asia näyttää abstraktina, jolloin sitä ja sen tärkeyttä on vaikea sisäistää. Ilmastotyön esteenä todettiin olevan myös vaikeus tehdä pitkän tähtäimen päätöksiä. Jos jokin investointi maksaa nyt enemmän, vaikka se tulevaisuudessa toisi kunnalle säästöä, päädytään usein kuitenkin halpaan ratkaisuun, koska ei ole juuri sillä hetkellä varaa tai halua tehdä isompia investointeja. Tämä kytkeytyy haastavaan taloustilanteeseen sekä kunnan vähäiseen resurssiin tehdä ilmastotyötä. Lisäksi mietittiin myös asennemuutoksen vaikeutta. Miten saada kaikki mukaan ilmastotyöhön omasta tahdostaan? Tämän yhteydessä pohdittiin erityisesti sitä, miten kaikille ihmisille vanhasta uuteen siirtyminen tuottaa usein jonkinlaisia siirtymävaikeuksia, mikä voi esimerkiksi ilmastotyön yhteydessä hidastaa toimenpiteiden tekemistä ja vaikeuttaa ilmastotyön tekemistä.

Haastattelussa tunnistettiin myös mahdollisuuksia ilmastotyön toteuttamisessa. Mahdollisuutena nähtiin ilmastotyön aloittaminen päätöksistä, joita kunta tekee joka tapauksessa. Esimerkkinä voisi olla vaikkapa rakennusten korjausten yhteydessä ilmastoystävällisten ja energiatehokkaiden valintojen tekeminen. Lisäksi korostettiin yhteistyön voimaa, mikä näkyikin Etelä-Pirkanmaan alueella neljän kunnan yhteistyössä. Kun resursseja on vähän, on erittäin tärkeää tehdä yhteistyötä ja saada tukea myös muilta saman asian kanssa painivilta ihmisiltä. Haastattelussa todettiin myös nykyteknologian mahdollistavan paljon asioita. Samassa yhteydessä todettiin, että tietoa ja teknologiaa on jo riittävästi, nyt tarvitaan vain rohkeutta tehdä päätöksiä ja lupa tehdä ilmastotyötä. Kunnan olisi tärkeää päättää, millainen se tulevaisuudessa haluaa olla ja tehdä päätöksiä sen mukaan. Lisäksi Akaassa on meneillään iso tuulivoimahanke, joka toteutuessaan olisi merkittävä ilmastotyön kannalta.

Hämeenkyrö

- ▼ Hämeenkyrön suurimmat päästösektorit ovat teollisuus ja maatalous. Liikenteen osuus on myös suuri, mutta Hämeenkyrössä siihen vaikuttaa hyvin paljon valtatie 3 läpiajoliikenne. Lämmön ja sähkön osuuksien pienentyminen päästöjakaumassa johtuu siitä, että Hämeenkyrössä on siirrytty maa-kaasusta ja öljystä pois biopolttoaineisiin.

Haastattelussa haasteina ilmastotyölle pohdittiin päätöksentekoa ja millaisia asioita päätöksenteossa arvostetaan. Tämä pohdinta ei suoranaisesti liittynyt Hämeenkyrön päätöksentekoon, sillä pääosin siellä tehdään ilmastotyön mukaisia päätöksiä. Pohdinta koski enemmän yleistä tasoa ja sitä, kuinka päätöksenteon tuki tarvitaan ilmastotyön eteenpäin viemiseksi. Tärkeää olisi myös viedä ilmastotyö kaikkeen päätöksentekoon, jotta kaikissa asioissa ilmastönäkökulma olisi osana tarkastelua ja ratkaisua. Haasteena Hämeenkyrössä on erityisesti liikenne. Läpiajoliikenne aiheuttaa suuria päästöjä Hämeenkyrön alueelle, mutta ne ovat kuitenkin ulkoisia päästöjä, joihin kunta ei voi itse vaikuttaa. Lisäksi pienessä kunnassa joukkoliikenteen järjestäminen on haastavaa, mutta ilmastotyön kannalta se täytyisi saada jotenkin järjestettyä ja ihmisten pitäisi oppia ja tottua sitä käyttämään.

Hämeenkyrössä ilmastotyössä ollaan jo pitkällä. Se on ollut mahdollista hyvän ja kannustavan ilmapiirin ansiosta. Ilmastotyön tekemiselle on vahva tuki kunnassa. Lisäksi eri verkostot ja sopimukset vauhdittavat ja tukevat ilmastotyön tekemistä (esim. Hinku ja KETS). Haastattelussa nostettiin esille, kuinka tärkeää on ilmastotyön näkyminen kuntastrategiassa ja talousarviossa. Kun ilmastotyö näkyy näissä molemmissa, se etenee kaikista todennäköisimmin konkreettisiin toimenpiteisiin ja on koko kuntaorganisaation läpileikkaava asia. Lisäksi Hämeenkyrössä on huomattu ilmastotyön tuoma arvo markkinoinnille ja brändäykselle.

Ikaalinen

- ▼ Ikaalisten suurimmat päästölähteet ovat teollisuus ja maatalous. Liikenteen osuus on myös suuri, mutta se johtuu suurimmaksi osaksi valtatie 3 läpiajoliikenteestä, mihin kunnalla ei itsellä ole vaikutusmahdollisuuksia. Koko Pirkanmaan päästöistä Ikaalisten osuus on 2 %.

Haastattelussa ilmastotyön haasteiksi nähtiin ilmastotyön vieminen päätöksentekoon siten, että se otettaisiin huomioon kaikessa päätöksenteossa. Lisäksi tähän liittyen pohdittiin taloustilanteen vaikutusta ja todettiin, että ilmastotyö vaatii usein investointeja ja päätöksissä mennään talous edellä. Tämän lisäksi vielä vähäiset resurssit ja rajallinen työaika estävät ilmastotyöhön paneutumista kokonaisvaltaisesti. Kaiken kaikkiaan kuitenkin todettiin, että Ikaalisissa on hyvä ilmapiiri ilmastotyön suhteen niin kuntaorganisaatiossa kuin poliittisilla päätöksentekijöilläkin. Jos ilmastotyöhön liittyvät toimenpiteet saadaan perusteltua hyvin, ei pitäisi olla ongelmaa päätösten läpiviemisessä.

Juupajoki

- ▼ Juupajoen suurimmat päästölähteet ovat teollisuus, maatalous ja liikenne. Pirkanmaan päästöistä Juupajoen osuus on 0,7 %.

Haasteiksi ilmastotyössä todettiin resurssien rajallisuus ja taloudelliset esteet. Lisäksi joukkoliikenteen järjestäminen pienessä kunnassa ei ole mahdollista. Myös haja-asutus aiheuttaa omat haasteensa ilmastotyölle. Eteenpäin ajavia tekijöitä haastattelussa ei keksitty.

Kihniö

- ▼ Kihniössä suurimmat päästösektorit ovat maatalous, kotitalouksien päästöt ja liikenne. Pirkanmaan kokonaispäästöistä Kihniön osuus on 0,5 %.

Haastattelussa haasteina sanottiin olevan resurssien niukkuus. Taloudellinen tilanne on tiukka, joten rahaa ei laiteta mihinkään muuhun kuin välttämättömiin asioihin. Lisäksi myös henkilöresurssit ovat pienet, joten aikaa ei ole ilmastotyön tekemiselle. Haastattelussa pohdittiin, että yksityisten henkilöiden puolelta yksityisautoilu aiheuttaa omat haasteensa ilmastotyölle ja tapakulttuurin muuttaminen on haastavaa.

Haastattelussa kuitenkin todettiin, että jos ilmastotyöhön liittyviä toimenpiteitä saadaan perusteltua hyvin ja ne vielä toisivat säästöä kunnalle, ilmastotyölle ei pitäisi olla esteitä.

Mänttä-Vilppula

- ▼ Mänttä-Vilppulassa suurimmat päästöt aiheuttaa teollisuus (etenkin paperiteollisuus). Pirkanmaan kokonaispäästöistä Mänttä-Vilppulan osuus on 6 %.

Haastattelussa todettiin, että ilmastotyö sanana on vielä varsin tuntematon. Monia asioita, jotka voisi liittää ilmastotyöhön, ei tunnisteta eikä asia ole konkreettisesti hahmottunut. Tietoisuuden lisääminen asiasta olisi tärkeää. Lisäksi täytyisi tapahtua jonkinlainen kulttuurin muutos, jotta ilmastotyö otettaisiin osaksi kunnan arkista toimintaa. Haasteita aiheuttaa kuitenkin kunnan vaikea taloudellinen tilanne, vähäiset resurssit sekä lukuisat henkilöstövaihdokset. Resurssien puuttuessa ei ole ollut mahdollisuutta perehtyä ilmastotyöhön syvemmin.

Haastattelussa todettiin, että ilmastotyön toteuttaminen on mahdollista, jos toimenpiteitä saadaan perusteltua muillakin syillä kuin ilmastosyillä. Jos toimenpide tuottaa esimerkiksi säästöä kunnalle, on hyvinkin mahdollista lähteä tekemään ilmastotyötä. Tarvittaisiin myös esimerkkejä muista kunnista, millä tavoilla ilmastotyötä on lähdetty tekemään. Haastattelussa toivottiin myös ulkopuolista tukea ilmastotyöhön, jotta ilmastotyön aloittaminen olisi edes mahdollista. Haastattelussa painotettiin, että ilmastotyö ei saa tulla velvoittavana asiana ylhäältä alaspäin, vaan sen täytyisi olla osallistavaa ja ihmiset edellä tehtävää työtä.

Parkano

- ▼ Parkanon suurimmat päästöt aiheutuvat kotitalouksista. Myös liikenne aiheuttaa suuria päästöjä, mutta se johtuu pitkälti kahden valtatie läpiajoliikenteestä. Pirkanmaan kokonaispäästöistä Parkanon osuus on 2 %.

Haastattelussa todettiin yleisen ilmapiirin olevan hyvä ilmastotyön suhteen. Haastattelussa ai-noana selkeänä haasteena todettiin olevan turvetuotanto, joka aiheuttaa välillä ristiriitoja. Ilmastotyön aloittamiselle ja tekemiselle on kuitenkin hyvät mahdollisuudet. Toimia vauhdittavat Parkanon aktiiviset ympäristöyhdistykset. Lisäksi Parkanossa on mietitty yritysten mukaan ottamista ilmastotyöhön siten, että yritysten kanssa yhdessä ideoitaisiin ja keksittäisiin kehittämismahdollisuuksia. Pakottamalla tai käskyttämällä osallistaminen ei onnistu. Lisäksi myös Parkanossa on huomattu ilmastotyöstä saatava imagohyöty.

Punkalaidun

- ▼ Punkalaitumen suurimmat päästöt aiheutuvat maataloudesta. Rakennusten öljylämmityksestä luopumisesta on päästövähennyspotentiaalia. Pirkanmaan kokonaispäästöistä Punkalaitumen osuus on 1 %.

Suurimmiksi haasteiksi Punkalaitumella todettiin kustannukset ja resurssien vähäisyys. Lisäksi julkista liikennettä on vaikea saada toimivaksi ja kustannustehokkaaksi pienessä kunnassa, jossa käyttäjämäärä on vähäinen ja välimatkat pitkiä. Käytännön ilmastotyötä on kunnassa toteutettu esimerkiksi kuntaomisteisten kiinteistöjen energiaremontein ja julkisen puurakentamisen kautta, minkä pohjalta on hyvä jatkaa. Kunnan ilmastotyön nähtiin tarvitsevan tukseen ajattelutavan muutosta, jossa ilmastotoimien positiivinen merkitys kunnan elinvoimalle ja imagoille tunnustetaan. Sen kautta ilmastotyö saataisiin osaksi jokapäiväistä työtä ja päätöksentekoa.

LIFE17 IPC/FI/000002 LIFE-IP CANEMURE-FINLAND Projekti on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta. Sisältö edustaa ainoastaan CANEMURE-projektin näkemyksiä ja EASME / Komissio ei ole vastuussa projektin sisältämän informaation mahdollisesta käytöstä.

Haastattelussa todettiin, että maatalouspuolella on paljon potentiaalia ilmastotyöhön. Erilaisien innovaatioiden ja ratkaisujen kehittäminen yhteistyössä voisi toimia avaimena tässä asiassa. Punkalaitumen alueella on käynnissä merkittäviä uusiutuvan energian hankkeita: bio-kaasulaitos ja tuulivoima-alue.

Pälkäne

- ▼ Pälkäneellä suurin päästölähde on maatalous. Lisäksi liikenne aiheuttaa suuret päästöt, mutta siihen vaikuttaa paljon valtatie 12 läpiajoliikenne. Rakennusten öljylämmityksestä luopumisessa on päästövähennyspotentiaalia. Pirkanmaan kokonaispäästöistä Pälkäneen osuus on 2 %.

Pälkäneellä haasteita aiheuttavat pitkät etäisyydet, jotka aiheuttavat paljon yksityisautoilua ja lisäksi kattavaa joukkoliikennettä on vaikea järjestää. Poliittisessa ja yleisessä ilmapiirissä on sekä puolesta että vastaan -ajattelua, joten ristiriitoja asian suhteen varmasti syntyy. Jonkinlainen asennemuutos ilmastotyöhön tarvitaan. Lisäksi taloudelliset syyt ja resurssit aiheuttavat haasteita.

Haastattelussa korostettiin Pälkäneen kyläyhteisöjen merkitystä ja niiden aktiivisuutta. Kyläyhteisöt nähtiin merkittävänä tekijänä, millä voisi vaikuttaa ilmastotyön jalkautumiseen kunnassa. Tyhjiä tiloja mietittiin myös enemmän voimavarana kuin ongelmana. Esimerkiksi vanhat koulurakennukset voisi ottaa uusiokäyttöön.

Ruovesi

- ▼ Ruovedellä suurimmat päästöt aiheutuvat maataloudesta ja kotitalouksista. Rakennusten öljylämmityksestä luopumisessa on päästövähennyspotentiaalia. Pirkanmaan kokonaispäästöistä Ruoveden osuus on 1 %.

Suurimpia haasteita ilmastotyölle aiheuttavat taloudellisten resurssien niukkuus sekä työajan löytäminen ilmastotyöhön keskittymiseksi. Myös asennemuutosta tarvitaan ilmastotyön jalkautumiseksi kuntaorganisaatioon ja kuntaan. Haastattelussa sanottiin kuitenkin, että asennemuutosta on jo tapahtunut ja se etenee hiljalleen.

Mahdollisuuksina nähtiin taloudellisesti kannattavien toimenpiteiden toteuttaminen. Jos toimenpiteitä voidaan perustella muillakin kuin ilmastollisilla syillä ja jos ne lisäksi tuovat säästöä kunnalle, ne voidaan todennäköisesti hyvinkin toteuttaa. Lisäksi haastattelussa todettiin, että kunta voi näyttää esimerkkiä omilla toimillaan ja saada sitä kautta kuntalaisia mukaan ilmastotyöhön.

Sastamala

- ▼ Sastamalassa suurimmat päästösektorit ovat teollisuus ja maatalous. Sastamala onkin Pirkanmaan suurin maatalouspaikkakunta. Lisäksi Sastamalan läpi kulkee kolme valtatieä, jotka aiheuttavat suuren osan liikenteen päästöistä. Myös teollisuuden ratkaisuilla on iso vaikutus sähkön kulutuksessa. Rakennusten öljylämmityksestä luopumisessa on päästövähennyspotentiaalia.

Haasteiksi ilmastotyössä nähtiin taloudelliset resurssit sekä pitkät välimatkat. Haastattelussa todettiin, että maataloussektorilla on paljon potentiaalia olla osana ilmastotyöhön liittyviä ratkaisuja. Lisäksi todettiin, että ilmastotyöhön liittyvät toimenpiteet täytyisi voida perustella muillakin kuin pelkillä ilmastollisilla syillä. Jos hyvässä perustelussa onnistutaan, asioita voidaan saada läpi päätöksenteossa.

Urkala

- ▼ Urjalan suurin päästölähde on maatalous. Lisäksi valtatie 9 vaikuttaa liikenteen päästöihin. Rakennusten öljylämmityksen vähentämisessä on päästö- vähennyspotentiaalia.

Suurimmaksi haasteeksi nostettiin asenteiden ja kulttuurin muutos, jotka ovat hitaita prosesseja. Jotta ilmastotyö saadaan kunnolla käyntiin, täytyy sille olla vahva tuki ja lupa tehdä asioita. Lisäksi haasteina ovat toimenpiteiden taloudellinen vaikuttavuus ja sen arvioiminen sekä vähäiset resurssit. Urjalassa vahvuutena on Etelä-Pirkanmaan kuntien yhteistyö ilmastotyön suhteen. Yhteistyöllä saa usein asioita enemmän aikaiseksi kuin yksin.

Valkeakoski

- ▼ Valkeakosken suurimmat päästöt aiheutuvat teollisuudesta. Näin ollen erityisesti teollisuuden ratkaisut vaikuttavat paljon Valkeakosken päästökehitykseen. Pirkanmaan kokonaispäästöistä Valkeakosken osuus on 8 %.

Haastattelussa todettiin haasteeksi erityisesti se, ettei ilmastotyölle ole varsinaista budjettia. Tämä tekee asioiden järjestelmällisestä eteenpäin viemisestä ja toteuttamisesta vaikeampaa. Samoin yhteisen linjan puuttuminen ja asenteiden ristiriitaisuus aiheuttavat jonkin verran haasteita. Kuitenkin suurimmaksi osaksi ilmapiiri ilmastotyön suhteen on hyvä. Erityisesti ilmastotyön läpiviemistä helpottaa se, jos asioita voidaan perustella myös taloudellisilla syillä. Haastattelussa painotettiin myös sitä, että on tärkeää nähdä ilmastotyön toimenpiteiden vaikutusten mittasuhteet suhteessa kuhunkin kuntaan. On tärkeää miettiä, minkälaisilla toimenpiteillä on oikeasti vaikutusta.

Virrat

- ▼ Virroilla suurin päästölähde on maatalous. Samoin liikenteen päästöt ovat suuret, mutta se aiheutuu osin valtatie 4 läpiajoliikenteestä. Pirkanmaan kokonaispäästöistä Virtain osuus on 2 %.

Virroilla ilmastotyö ei ole vielä varsinaisesti jalkautunut kuntaan, joten se ei ole myöskään konkretisoitunut varsinaiseksi toiminnaksi. Haasteina ilmastotyön toteuttamiseksi ovat erityisesti taloudelliset haasteet ja vähäiset resurssit. Haastattelussa kuitenkin todettiin, että asioita voidaan hyvillä perusteilla saada hyvinkin eteenpäin. Erityisesti, jos ilmastotyön toimenpiteitä voidaan perustella myös taloudellisilla syillä.

5. Toiveet maakunnan toimijoille ja maakunnalliselle yhteistyölle ilmastotyössä

Tässä osiossa käydään läpi kaikkien kuntien toiveet, jotta saadaan kokonaiskuva siitä, millaisia toiveita kunnilta nousee ilmastotyön suhteen maakunnallisille toimijoille sekä mahdolliselle maakunnalliselle yhteistyölle.

Akaa

Haastattelussa toivottiin, että järjestettävät kokoukset tai tilaisuudet olisivat sellaisia, joista saisi konkreettista tietoa ja informaatiota ilmastotyötä varten. Tilaisuuksista pitäisi saada jotakin sellaista tietoa, jota kunta voi hyödyntää omassa työssään. Erityisesti esitettiin toive samantyyllisiä kuntia yhdistävistä vertaistukiryhmistä, joissa muutama kunta voisi kokoontua keskenään pohtimaan heitä yhdistäviä asioita.

Hämeenkyrö

Haastattelussa toivottiin erityisesti kanavaa, jossa hyödyllistä tietoa ja esimerkkejä jaettaisiin kaikille Pirkanmaan kunnille maakunnallisten toimijoiden taholta. Sen lisäksi toivottiin myös alustaa, jonne pirkanmaalaiset kunnat voisivat käydä lisäämässä omia hyviä esimerkkejään ilmastoteoista. Tällä ajatuksella haettiin vähän samantyyllistä alustaa kuin Energialoikka tai KunTeko, mutta se olisi suunnattu erityisesti Pirkanmaan kunnille.

Ikaalinen

Ikaalisissa toivottiin tietoa mahdollisista avustuksista ja rahoituksista ilmastotyöhön. Niitä on paljon saatavilla, mutta tarvittaisiin joku, joka kokoaisi yhteen mahdolliset avustukset sekä mistä ja miten niitä voi hakea. Lisäksi myös Ikaalisissa toivottiin jonkinlaista tapaa hyvien käytäntöjen ja esimerkkien jakamiselle.

Juupajoki

Juupajoella ei esitetty varsinaisia toiveita maakunnan toimijoille tai maakunnalliseen yhteistyöhön.

Kihniö

Haastattelussa toivottiin ymmärrystä siihen, että kaikki kunnat ovat erilaisia. Kunnilla on erilaisia haasteita ja erilaiset tilanteet. Kuitenkin yhteistyö ja sen tekemisen väylät on tärkeä löytää. Toiveissa olisi erityisesti tiedonvälityskanava, jossa kaikki kunnat voisivat jakaa hyödyllistä tietoa ja hyviä käytäntöjä. Ohjeita ja neuvoja ilmastotyöhön kaivataan myös.

Mänttä-Vilppula

Haastattelussa toivottiin jonkinlaista tiedon lisäämisen tapaa. Varsinaista keinoa tähän ei vielä keksitty, mutta toivottiin, että sitä mietittäisiin maakunnallisella tasolla. Lisäksi toivottiin myös jonkinlaisia tiedotusiltoja asukkaille ja yrityksille, jotta myös heidät saataisiin ilmastotyöhön mukaan kuntaorganisaation lisäksi.

Parkano

Haastattelussa kaivattiin tietoa rahoituksista, jotta kunta voi hakea avustuksia toteuttaakseen mahdollisia pilotteja tai hankkeita.

LIFE17 IPC/FI/000002 LIFE-IP CANEMURE-FINLAND Projekti on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta. Sisältö edustaa ainoastaan CANEMURE-projektin näkemyksiä ja EASME / Komissio ei ole vastuussa projektin sisältämän informaation mahdollisesta käytöstä.

Punkalaidun

Haastattelussa toivottiin erityisesti maatalouden kysymyksiin maakunnallista yhteistyötä. Esimerkiksi maatalousvaltaiset kunnat tai jotkin niistä voisivat tehdä yhteistyötä jonkin yhteisen hankkeen merkeissä edistääkseen ilmastotyöhön liittyvää asiaa. Esimerkkinä tästä voisi olla vaikkapa biokaasu tai lähiruoan tuotanto.

Pälkäne

Haastattelussa toivottiin, että maakunnallisella tasolla huomioitaisiin kuntien erilaisuus. Täytyisi tehdä myös sellaisia verkostoja ja toimenpiteitä, jotka hyödyttäisivät myös pienempiä kuntia eikä vain isompia. Lisäksi kaivattaisiin yhteistyöverkostoja eri kuntien kesken, jotta ongelmia voitaisiin miettiä yhdessä eikä kenenkään tarvitsisi olla yksin ongelmien kanssa. Verkostot auttaisivat myös erilaisten hyvien käytäntöjen levittämässä, jotta jokaisen ei tarvitse keksiä ideoita uudelleen, vaan kunnat voisivat oppia toinen toisiltaan. Haastattelussa nostettiin esille myös se, että apua kaivataan kuntalaisten ja yritysten osallistamiseen. Se on haastava osialue, jossa kunta on usein yksin.

Ruovesi

Haastattelussa toivottiin, että maakunnallisesti saataisiin yhdenmukaista tietoa siitä, mihin ilmastoasioihin vähäisten resurssien puitteissa toimet kannattaa kohdentaa. Myös yleinen tiedotus ilmastotyöstä ja siihen liittyvistä toimenpiteistä olisi tarpeellista. Maakunnallisesti tarvittaisiin myös tiedon jakamisen alustaa, jossa kunnat voisivat jakaa hyviä käytäntöjä ja esimerkkejä. Lisäksi haastattelussa toivottiin tukea kuntalaisten tiedottamiseen. Esimerkkinä ehdotettiin, että paikallislehtiä voisi hyödyntää ilmastotyöstä tiedottamisessa.

Sastamala

Haastattelussa toivottiin yhteisiä tapahtumia eri teemoista (esimerkiksi lähiruoasta), jossa kunnat pääsisivät tapaamaan eri teemojen ympärillä ja juttelemaan aiheesta. Lisäksi toivottiin yhteistyötä energia-asioissa, erityisesti tuulivoima ja aurinkovoima nousivat keskusteluissa esille. Niihin tarvittaisiin lisää tietoa ja yhteistyötä. Myös Sastamalassa toivottiin jonkinlaista käytäntöä hyvien käytäntöjen ja esimerkkien jakamiselle.

Urpjala

Urpjalassa toivottiin, että ilmastotyössä huomioitaisiin kuntien erilaisuus. Ratkaisut, jotka pätevät suuremmissa kaupungeissa, eivät välttämättä ole hyviä pienempiin kuntiin. Tällöin täytyy miettiä ratkaisuja sen mukaan, minkä tyylinen kunta on kyseessä. Haastattelussa mietittiin vertaistukiryhmien muodostamista ilmastotyön tukemiseksi. Ajatuksena oli, että vertaistukiryhmiä koottaisiin eri aihepiirien ympärille ja niihin kutsuttaisiin kuntia, jotka miettivät samaa ongelmaa. Tällöin vertaistuki voisi olla todella hyvä apu. Lisäksi haastattelussa toivottiin hyvien käytäntöjen ja toimenpiteiden keräämistä ja jakamista sekä toimenpiteiden vaikuttavuusarviointia, jotta tiedettäisiin, millaisilla toimenpiteillä on oikeasti kunnollinen vaikutus.

Valkeakoski

Myös Valkeakoski toivoi haastattelussa jonkinlaista alustaa tai käytäntöä, jolla voisi jakaa hyviä esimerkkejä maakunnallisesti. Lisäksi toivottiin verkostoa, jossa pääsisi tapaamaan kollegoita ja miettimään asioita isommalla porukalla. Nyt ilmastotyötä joutuu tekemään aika yksin, joten apu ja vertaistuki olisivat tarpeen.

Virrat

Virroilla ei noussut selkeitä toiveita maakunnalliselle yhteistyölle. Tuulivoimakysymyksessä voisi jonkinlaista yhteistyötä olla.

Kuntia yhdistäviä ilmastotyön teemoja

- ▼ Maatalousvaltaiset kunnat: yhteistyöverkostoja tai hankkeita maatalouden erityiskysymysten parissa (erityisesti Juupajoki, Kihniö, Punkalaidun, Pälkäne, Ruovesi, Sastamala, Urjala ja Virrat)
- ▼ Tuulivoimasta kiinnostuneet tai sitä suunnittelevat kunnat: hankkeiden toteutumisen edistämiseksi kuntien välinen yhteistyö (erityisesti Akaa, Hämeenkyrö, Kihniö, Punkalaidun, Urjala sekä mahdollisesti tulevaisuudessa sähköverkon kapasiteetin mahdollistaessa Ikaalinen, Pälkäne ja Virrat)
- ▼ Biokaasusta kiinnostuneet kunnat: yhteistyöverkostoja tai hankkeita (kiinnostusta aiheeseen Hämeenkyrö, Parkano, Punkalaidun, Pälkäne, Ruovesi, Urjalassa, Sastamalassa sekä Virrat)
- ▼ Ilmastomuutosta koskevan tiedon ja valmiiden monistettavien toimintamallien käyttöönotto
- ▼ Kunnan ilmastotyön suunnitelmallisuuden kehittäminen
- ▼ Kunnan omistamien metsien hoidon suunnittelu ilmastonäkökulmasta
- ▼ Resurssien niukkuus: mahdollisuudet ulkopuoliselle hanke- ja investointirahoitukselle
- ▼ Hankintaosaamisen kehittäminen kunnassa
- ▼ Asukkaiden osallistaminen ilmastotyöhön mm. energianeuvonta, tapahtumat
- ▼ Yritysten aktivoiminen ilmastotyöhön
- ▼ Kunnan tekemästä ilmastotyöstä viestiminen

Useat kunnat toivat esiin halukkuutensa tehdä ilmastotoimissa yhteistyötä toisten kuntien ja muiden tahojen kanssa. Kuntien yhteistyö mahdollistaa resurssien tehokkaamman käytön edistäten toisilta oppimista ja hyvien käytäntöjen monistamista.

LIFE17 IPC/FI/000002 LIFE-IP CANEMURE-FINLAND Projekti on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta. Sisältö edustaa ainoastaan CANEMURE-projektin näkemyksiä ja EASME / Komissio ei ole vastuussa projektin sisältämän informaation mahdollisesta käytöstä.

6. Esimerkkejä ilmastoviisaista ratkaisuista

Tässä osiossa käydään läpi toteutuneita ja suunniteltuja kuntien toteuttamia hyviä esimerkkejä ja käytäntöjä, joita myös muut kunnat voivat hyödyntää. Esimerkit eivät sisällä kaikkia haastateluissa mainittuja toimenpiteitä.

Liikenne ja liikkuminen

- ▼ Kävelyn ja pyöräilyn infrastruktuurin ja liikenneturvallisuuden parantaminen (useat kunnat)
- ▼ Maakunnallinen lähijunapilotti: useiden Pirkanmaan kuntien, maakunnallisten toimijoiden ja liikenne- ja viestintäministeriön toteuttama alueellisen raideliikenteen kehittämisspilotti (Akaa, Juupajoki, Mänttä-Vilppula, Parkano, Sastamala)
- ▼ Matkaketjujen kehittäminen liityntäpysäköintiä lisäämällä: asemien pyörä- ja autopysäköinnin parantaminen raideliikenteen liityntäpysäköinnin lisäämiseksi (Akaa, Sastamala), valtateiden yhteyteen liityntäpysäköintialueita (suunniteltu Hämeenkyrössä ja Ikaalisissa), polkupyörien liityntäpysäköinti bussipysäkeille (Valkeakoski)
- ▼ Pyörähankinta koululle: Urjalan yhtenäiskoululle 30 polkupyörää koulupäivän aikaisiin siirtymiin
- ▼ Sähköautolatauksen edistäminen (Parkano, Hämeenkyrö, Valkeakoski)
- ▼ Kunnan käyttöön hankittu sähköautoja (Sastamala, Ikaalinen, Hämeenkyrö)
- ▼ Kunnan käytössä olevat autot leasing-sopimuksella (Ujala)
- ▼ Henkilökuljetustarpeen vähentäminen sosiaali-, terveys- ja asumispalveluiden suunnittelussa (Valkeakoski)
- ▼ Joukkoliikenteen palveluseteli (Hämeenkyrö, Ujala, Valkeakoski, Ikaalinen)
- ▼ Sisäisen joukkoliikenteen palvelutason parantaminen: Mänttä-Vilppulassa bussivuoroja rautatieasemalle, Urjalassa palvelulinja, Parkanossa robottibussi taajaman ja rautatieaseman välille (suunniteltu)
- ▼ Kunnan palvelukuljetusten tehostaminen ja yhdistely (Hämeenkyrö)
- ▼ Kutsuliikennekokeilu Kyläkytyi henkilökuljetusten yhdistelyyn haja-asutusalueella (Sastamala)
- ▼ Liittyminen Tampereen seudun Nysse-joukkoliikennejärjestelmään (Valkeakoski)

LIFE17 IPC/FI/000002 LIFE-IP CANEMURE-FINLAND Projekti on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta. Sisältö edustaa ainoastaan CANEMURE-projektin näkemyksiä ja EASME / Komissio ei ole vastuussa projektin sisältämän informaation mahdollisesta käytöstä.

Energiantuotanto ja -kulutus

- ▼ Katuvalojen vaihto LED-lamppuihin (Hämeenkyrö, Mänttä-Vilppula, Punkalaidun, Pälkäne)
- ▼ Älykäs katuvalojen ohjaus Mäntän, Vilppulan ja Kolhon taajamissa (Mänttä-Vilppula)
- ▼ Öljylämmityksestä luopuminen kunnan omistamissa kiinteistöissä ja järjestelmän vaihto maalämpöön tai uusiutuviin paikallisiin polttoaineisiin (useissa kunnissa)
- ▼ Biokaasu-, maalämpö- ja aurinkoenergiailat kuntalaisille ja yrittäjille (Sastamala)
- ▼ Maatilojen aurinkosähkölaitokset (yksityiset toimijat Sastamalassa)
- ▼ Aurinkopaneelien asentaminen julkisiin rakennuksiin tai option varaaaminen uudisrakennusten suunnittelussa (Urjala, Hämeenkyrö, Ikaalinen, Ruovesi, Sastamala)
- ▼ Energiatehokkuusvaatimukset uudisrakennuksille kilpailutuskriteerinä (Ikaalinen)
- ▼ Rakennusten älykäs optimointi kuten valaistuksen ohjaaminen, hiilidioksidin mittaaminen ilmasta ja sen avulla lämmön sääteleminen, rakennusten käyttäjien opastus (Hämeenkyrö)
- ▼ Jäähallin lauhdelämmön hyödyntäminen uimahallin lämmityksessä (Mänttä-Vilppula, suunniteltu)
- ▼ Rakennusten energiatehokkuustoimet kuten lämmityksen optimointi, lämmitysjärjestelmien uudistaminen, lisäeristäminen, lämmön talteenotto, ilmanvaihtoremontit, valaistuksen vaihto led-tekniikkaan (useita kuntia)
- ▼ Aurinkopaneelien vuokraus asiakkaille (Valkeakosken Energia Oy)
- ▼ Tuulivoimahankkeiden edistäminen elinkeinopolitiikalla ja kaavoituksella (Sastamala, Urjala, Punkalaidun, Akaa, Parkano, Kihniö)
- ▼ Geoterminen lämpölaite (Mäntän kaukolämpö ja vesihuolto Oy)
- ▼ Kanteenmaan biokaasulaitos: useiden toimijoiden yhteishanke biokaasun tuottamiseksi kuivamädätyksellä teollisuusyritysten käyttöön ja liikennepolttoaineeksi (yksityiset toimijat Punkalaitumella, suunniteltu)
- ▼ Vesiaseman rakennusten lämmittäminen lämpöpumpulla vedestä (Valkeakoski)
- ▼ Energiansäästösuunnitelma kokonaispalveluna (Virrat)

Rakentaminen ja maankäytön suunnittelu

- ▼ Kaavoituksessa joukkoliikenteen ja lähipalveluiden saavutettavuus jalkein tai pyörällä, yhdyskuntarakenteen tiivistäminen, täydennysrakentaminen olevan kaukolämpöverkon alueelle (mm. Hämeenkyrö, Pälkäne, Valkeakoski, Mänttä-Vilppula, Parkano, Ikaalinen, Urjala)
- ▼ Rakennusten ilmansuuntien ohjaaminen kaavoituksessa aurinkoenergiaratkaisujen mahdollistamiseksi (Hämeenkyrön Aurinkopellon alue)
- ▼ Tienrakentamisen yhteydessä hyödynnetään puu- ja kierrätysmateriaaleja (Hämeenkyrön väylä)
- ▼ Puurakentamista: kouluja (Punkalaidun, Urjala, Hämeenkyrö, Ikaalinen), päiväkoteja (Hämeenkyrö, Punkalaidun), liikuntahalli (Pälkäne), pikkutaloalue Viher-Kostiala (Pälkäne)
- ▼ Joustavat monikäyttöiset tilat, esimerkiksi Hämeenkyrön kunnantalon/seurakuntatalon suunnittelu
- ▼ Uusiomateriaalien käyttö rakentamisessa neitseellisten kiviainesten käytön sijaan (Pälkäne)

Maa- ja metsätalous

- ▼ Kunnan omistamien metsien liittäminen metsäsertifiointijärjestelmään (Juupajoki)
- ▼ Avohakkuista luopuminen kunnan metsien hoidossa (Virrat)
- ▼ Lähiruuan suosiminen julkisissa ruokapalveluissa (Ikaalinen)
- ▼ Hiiltä sitova karjatalous (Yksityiset toimijat Juupajoella ja Urjalassa)
- ▼ Peltojen talviaikaisen kasvipeitteisyyden edistäminen (Sastamala)

Muut

- ▼ Hankintojen ilmastokriteerit (Parkano, suunniteltu)
- ▼ Hankintojen yhteydessä leasing-vaihtoehdon arviointi (Hämeenkyrö, Ikaalinen)
- ▼ Kuntaomisteisten kiinteistöjen vedenkulutuksen seuranta vuotojen havaitsemiseen FiksuVesi-palvelulla (Punkalaidun)
- ▼ Ruokahävikkiä ja ympäristövaikutuksia vähentävät toimenpiteet julkisissa ruokapalveluissa: esim. biojätteen määrän päivittäinen seuranta, yli jääneen ruuan jakelu tai myynti, tuotannonohjausjärjestelmä arvioi päivittäisen ruuan tarpeen, ruokakuljetusten optimointi, kasvisruuan tarjonnan lisääminen (useissa kunnissa)
- ▼ Kylien aktiivinen ilmastotoiminta (useat kylät)

7. Yhteenveto

Kuntahaastattelujen antama kokonaiskuva Pirkanmaan ilmastotyöstä kertoo, että pääosa kunnista tunnistaa ilmastotyön näkökulmaksi myös kuntien toiminnassa. Kunnissa on halua kehittää omaa toimintaa ilmastovastuulliseksi ja toteuttaa ilmastoviisaita kuntainvestointeja. Ilmastotyötä tehdään jo monilla sektoreilla, mutta toimia ei vielä aina tunnisteta ilmastotyön alle kuuluvaksi. Myönteinen suhtautuminen ilmastotyöhön ei toisaalta vielä takaa käytännön toimien toteutumista, sillä tiukassa taloudellisessa tilanteessa niukat määrärahat eivät välttämättä mahdollista tarpeellisia investointeja. Ilmastotyö on kunnille vielä uutta ja sen jalkauttamiseksi kaivataan helposti omaksuttavassa muodossa olevaa tietoa, monistettavia malleja kustannustehokkaista ja vaikuttavista ilmastoratkaisuista sekä vertaisverkostoja, joissa hyviä käytäntöjä voidaan jakaa ja oppia. Koko kuntaorganisaatio sitoutetaan tehokkaasti viemällä ilmastotavoitteet sisään kunnan strategiaan ja johtamiskulttuuriin. Haastatelluista kunnista Hämeenkyrö on sisällyttänyt ilmastotyön vahvasti kuntastrategiaan. Muilla kunnilla ilmastotyö ei vielä ole osa strategista johtamista, vaikka kestävään kehitykseen ja hyvään ympäristöön liittyvät teemat tukevat myös ilmastotyötä.

Ilmastotyössä on monissa kunnissa lähdetty luontevasti liikkeelle myös muita hyötyjä tuottavista teoista, kuten taloudellisia säästöjä tuottavista energiatehokkuustoimenpiteistä. Monet kunnat tekevät jatkuvaa työtä energian säästämiseksi, ja kuntien energiatehokkuussopimusta on hyödynnetty tässä välineenä viidessä haastellussa kunnassa. Taloudellisen hyötynäkökulman kautta myös esimerkiksi kuntien ruokapalvelut ovat pitkällä ilmastovaikutuksia vähentävässä työssä ruokahävikin torjumisen ja kuljetusten optimoinnin kautta. Myös maankäytön ja rakentamisen sektorilla eheään yhdyskuntarakenteeseen tähtäävällä suunnittelulla on pitkät juuret. Useissa haastatelluissa kunnissa oli viime vuosina toteutettu julkisen puurakentamisen kohteita kuten koulurakennuksia.

Kuntien vahvuudeksi tunnistetaan asiantuntevat viranhaltijat, joilla on runsaasti osaamista ilmastomuutokseen reagoimisesta omalla sektorillaan ja kiinnostusta omaksua uutta tietoa. Ajallisten ja taloudellisten resurssien riittävyys vaikeassa kuntataloudellisessa tilanteessa kuitenkin hankaloittaa hyvienkin uudistusten ja hankkeiden toteutusta. Kuntaorganisaation erityisenä vahvuutena ilmastotyön edistämiseksi alueellaan on vankka paikallistuntemus oman kunnan toimijoista ja toimintakulttuurista.

Ilmastoteoista viestiminen on vielä vähäistä ja sitä kautta voisi saavuttaa vaikuttavuutta ja sitouttamista ja saada kunnan asukkaita ja alueella toimivia yrityksiä mukaan. Asukkaiden, taloyhtiöiden ja kylien kanssa yhdessä tekeminen toisaalta tunnistettiin tärkeäksi potentiaaliksi päästövähennysten toteuttamisessa. Kunnat tiedostavat, että monilta osin ilmastoratkaisujen edellyttämät muutokset ovat kunnan suoran vaikutusvallan ulottumattomissa, esimerkiksi riippuvaisia valtakunnan tason ohjauksesta lainsäädännöllä ja taloudellisilla ohjaukeinoilla. Monet kunnat näkevät kuntien yhteistyön hyödylliseksi.

Pirkanmaalla kuntien ilmastotyötä strategisella tasolla edistää useimpien kuntien liittyminen kuntien ilmastoverkoston Hinkuun viime vuosien aikana. Poliittinen sitoutuminen kunnianhimoisiin päästövähennystavoitteisiin antaa parhaimmillaan kuntaorganisaatiolle selkänöjan ilmastotyön tekemiseen kaikilla kunnan sektoreilla. Ilmastotyön vaikuttavuutta voidaan lisätä suunnittelemalla toimenpiteet kunnan ilmastotiekartassa. Haastatelluista kunnista tiekarttasuunnitelman laatiminen oli käynnissä Hämeenkyrössä ja suunnitteilla Etelä-Pirkanmaalla neljän kunnan yhteisenä työskentelynä. Tiekartta toimii kunnan eri yksiköitä sitouttavana prosessina ja auttaa hahmottamaan, että ilmastotyö ei rajoitu kunnassa ympäristösektorille. Useimmissa Hinku-verkoston liittyneissä kunnissa päätös oli vielä tuore, ja ilmastotyö oli nyt pääsemässä vauhtiin.

LIFE17 IPC/FI/000002 LIFE-IP CANEMURE-FINLAND Projekti on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta. Sisältö edustaa ainoastaan CANEMURE-projektin näkemyksiä ja EASME / Komissio ei ole vastuussa projektin sisältämän informaation mahdollisesta käytöstä.

LIITE 1 Työkaluja ilmastoviisaan kunnan tueksi

Päästölaskenta kunnista ja Pirkanmaalta

- ▼ Suomen kuntien ja maakuntien kasviuonekaasupäästöt 2005–2017 [Hiilineutraalisuomi.fi-sivustolla](https://hiilineutraalisuomi.fi-sivustolla) (Suomen ympäristökeskuksen vuosittain päivittyvä tulospalvelu)
- ▼ Pirkanmaan päästöjen kehitys 2007–2016 ja kunnittaiset analyysit [Ympäristöviisas Pirkanmaa -sivustolla](https://ymparistoviisaspirkanmaa-sivustolla) (Pirkanmaan kasviuonekaasupäästöjen analysointi ja havainnollistaminen, Avoin yhtiö Tietotakomo / Pirkanmaan ELY-keskus 2018)

Esimerkkejä kuntien ilmastotoimista ja ilmastotiekartoista

- ▼ [Tampereen kaupunkiseudun Hiilineutraali Tampereenseutu 2030 -tiekartta](#)
Tampereen kaupunkiseudun kahdeksan kunnan yhteinen ilmastotiekarttapohja ja lista toimenpide- ja indikaattoriehdotuksista
- ▼ [Hämeenkyrön ilmastomuutostavoitteet](#)
Pirkanmaan ensimmäisen Hinku-kunnan ilmastotyötä kokoava sivu.
- ▼ [Resurssiviisas li -tiekartta](#)
Suomen ilmastotyön edelläkävijäkunnan lin tiekartta asettaa vuosittain konkreettiset ilmastotoimenpiteet kunnan eri sektoreille ja seuraa toteutumista valituilla mitareilla.
- ▼ [Energia- ja materiaaliloikka](#)
Verkkopalvelu jakaa esimerkkejä kuntien ja muiden yhteisöjen ilmastoviisaista käytännön teoista.
- ▼ [Ilmastojohtamisen reseptikirja](#)
Malli kuntien ilmastotyön johtamiseen ja esimerkkejä kuntien parhaista käytännöistä

Neuvontaa ja palveluja

- ▼ [Ekokumppanit](#)
Pirkanmaan kunnille ympäristöalan tiedotus-, neuvonta-, koulutus- ja asiantuntijapalveluja tarjoava voittoa tavoittelematon Tampereen kaupungin, Tampereen Sähkölaitoksen ja Pirkanmaan Jätehuolto Oy:n omistama yritys.
- ▼ [Motiva](#)
Valtion kestävän kehityksen yhtiö Motiva tarjoaa julkishallinnolle, yrityksille, kunnille ja kuluttajille tietoa ja palveluita resurssitehokkuuden edistämiseksi. Tarjoaa palvelua ja tukea mm. energiatehokkuuteen, kestävään liikkumiseen ja materiaalitehokkuuteen.
- ▼ [Keino-osaamiskeskus \(Kestävien ja innovatiivisten julkisten hankintojen verkostomainen osaamiskeskus\)](#)
Työ- ja elinkeinoministeriön ohjaama ja rahoittama osaamiskeskus tukee ja auttaa julkisia hankkijoita kestävien ja innovatiivisten julkisten hankintojen kehittämisessä. Pirkanmaan muutosagentti tukee julkisten hankintojen suunnittelussa.

Rahoitusta

- ▼ [Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämä luettelo](#) eri rahoittajien ilmastomuutoksen hillintään suunnatuista rahoitushauista

Ilmastotyön verkostoja kunnille

- ▼ [Hiilineutraalit kunnat -verkosto \(HINKU\)](#)

Hiilineutraaliuteen vuoteen 2030 mennessä sitoutuneiden kuntien verkosto, joka tukee kuntien ilmastotyötä ja jakaa ilmastomuutoksen hillinnän parhaita käytäntöjä

- ▼ [Kuntaliiton ilmastokunnat-toiminta](#): sähköpostilista ja tapaamiset

Tutkimustietoa ja ajankohtaista ilmastotietoa kootusti

- ▼ [Hiilineutraalisuomi.fi](#)

Kunnille suunnattua ajankohtaista ilmastotietoa ja työkaluja ilmastotyön tueksi ko-koava Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämä sivusto.

Mm. [Canemure-hankkeen ja HINKU-verkoston yhteinen uutiskirje](#) tilattavissa sivustolta.

- ▼ Ympäristöviisas Pirkanmaa – [ymparistoviisas.fi](#)

Pirkanmaan alueellista ilmasto- ja ympäristötietoa ja selvityksiä ko-koava Pirkanmaan ELY-keskuksen ylläpitämä sivusto

- ▼ [ilmasto-opas.fi](#)

Suomalaisten tutkimuslaitosten ja yliopistojen tuottama kattava tietopaketti ilmastomuutoksesta

- ▼ Ilmastomuutokseen varautuminen maataloudessa – [ilmase.fi](#)

Tutkimukseen ja hallinnon linjauksiin perustuvia materiaaleja maatalojen ilmastoratkaisujen parissa toimiville

